

En grotta.

Oroligt frågar han häxorna om han kommer förlora sin makt. Han har inte bara lagt ner hårt arbete för att nå den position han har idag. Han har intrigerat, svikit sina vänner och även dödat för att undanröja de som utgjorde ett hot mot hans karriär. I början fungerade det att lägga skulden på andra, men misstänksamheten runt omkring honom växer, och därmed rädslan inom honom. Hans fru var tidigare den psykiskt starkare av de två. Det var hon som uppmuntrade honom när han själv tvivlade. Nu har hon börjat gå i sömnen och vandrar oroligt omkring på nätterna. Hon försöker tvätta sin händer från blod som bara hon ser.

Han har sökt upp häxorna som kan se framtiden. Det var deras profetia som en gång väckte tanken på att han skulle kunna avancera till en position han inte hade trott var möjlig. Idag gläds han inte längre över den. Han är bara rädd för att förlora sin makt. Häxorna svarar att han inte kommer att störtas. Inte förrän Birnams skog börjar gå mot hans slott. Lättad säger han, kanske mest till sig själv. *Det är otänkbart. Vem tvingar skogens träd att sätta fart på jordfast rot? Res dig ej, blodshämnd, förrän Birnams skog är stadd på resa – kungliga Macbeth får leva tills naturen tar sin rätt i kraft av stoftets lag.*

Under 2016 inträffar flera internationella val med oväntade valutgångar som skakar om västvärlden och mångas föreställning om vad som är möjligt. I samband med det uppmärksammas att fejkade nyheter, som har spridits på sociala medier, kan ha påverkat hur människor röstade i valen. Oxford Dictionaries utnämner ordet post-sanning, på engelska post-truth, till årets ord. *Ett ord som relaterar till eller betecknar omständigheter där objektiv fakta påverkar den allmänna opinionen mindre än känslor och personliga uppfattningar*, är Oxford Dictionaries beskrivning. Vänta nu. Vad skriver de? Står objektiv fakta i motsats till känslor och personliga uppfattningar? Men om det jag har lärt mig är rätt, sanning, vetenskap eller objektivitet, inte förklarar det jag upplever, beror det då på att mina känslor är felaktiga? Hur vet jag vad som är objektiv fakta eller sanning? Eller vilka olika väger det finns för att nå den? Hur kommer det sig att olika samhällsgrupper och gemenskaper jag rör mig i har så olika uppfattning om vad som är rätt och fel? Och varför är varje grupp övertygad om att just den har rätt? Jag har själv varit med om att mina egna upplevelser inte gick att förklara inom ramen för vår samtida kulturs vetenskap. Då jag var tvungen att stänga av omvärldens sanningar och söka mig till helt andra informationskällor, till sagor, till hundraåriga bilder, till djurens beteende, till flummiga saker jag inte själv trodde på, till något långt inne i min egen kropp, som hade den kunskap jag sökte. Det tog tid att lite på det jag fann.

Om du inte har sett ett träd gå emot dig är det svårt att tro att det kan röra sig. Utan fantasi planerar vi för en redan känd verklighet. Det otänkbara sker. Birnams skog börjar plötsligt röra sig och närmar sig Macbeths slott Duncinane. Det är inte träden som själva går utan en armé där soldater hugger av trädgrenar och bär dem framför sig för att skymma sikten för sin fiende. Det är en rationell förklaring till en gående skog, men det är brist på fantasi som gör att Macbeth inte föreställer sig den möjligheten. En kulturell föreställning om vad som är objektiv fakta står i vägen för sanningen om vad som är möjligt och störtar honom.

De för andra osynliga blodshänderna är en levd verklighet som William Shakespeare låter lady Macbeths omedvetna synliggöra. Drömmen berättar en dold sanning långt innan Freuds och Jungs drömanalyser. *Det är helt surrealistiskt!* hör jag ofta sägas idag när någon vill beskriva en överklig upplevelse. Men surrealisternas intention med ordet var det omvända. Inspirerade av psykoanalysen försöker de på 1920-talet skildra en komplex verklighet i sin konst. De tycker att det absurda, motsägelsefulla och associativa porträtterar vår värld mer realistiskt. Fantasi är lyhördhet inför hela vår upplevelse, ibland på tvärs mot det som är kulturellt accepterat som sanning. Inom konsten finns en tradition av att arbeta med tillit till fantasin. Samtidigt. Konsten är naturligtvis i hög grad delaktig i att reproducera kulturella hierarkier. Vad ligger till exempel inbäddat i ett ord som surrealism? Surrealismens överveklighet. Är den övre verkligheten överlägsen den undre? Vilken kunskap finns under realismen, under vårt medvetande, begravd i jorden bland stenar och lera långt från upplysningens ljus? Går den att gräva upp och synliggöra eller är det en sanning dold för ögat, som vi inte kan se utan bara känna? Upp. Lyser.

Under. Mörker.

Himmel. Jord.

Framtiden är Moder jord och Fader i himmelen som möts i en fysisk maktkamp. Eller kanske i en sexuell akt mellan stridande läror. I den hermetiska texten Tabula Smaragdina beskrivs att sanningen kommer genom insikten att *Det som är nedan är såsom det som är ovan och det som är ovan är såsom det som är nedan.* Motsatserna föder varken en segrare eller ett barn utan smälter samman till en androgyn.

..... får leva tills naturen tar sin rätt.

Jelena Rundqvist, 2017